

10.01.2025

44/00.01.06/202510.01.2025

Kiteen kaupunki /
Kaavoitus ja maankäyttö
kitee@kitee.fi

Viite Lausuntopyyntö, 27.11.2024

Asia KITEE, lausunto keskustan asemakaavan osa-alueen 1 osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Kiteen kaupunginhallitus on asettanut vireille Kiteen keskustan asemakaavan muutoksen. Nyt nähtävillä on osallistumis- ja arviointisuunnitelma keskustan asemakaavan osa-alueesta yksi (1), josta kaupunki pyytää Pohjois-Karjalan alueellisen vastuumuseon lausuntoa. Kiteen keskustan asemakaavat on tarkoitus päivittää kokonaisuudessaan, ja työ tehdään kolmessa osassa, joista ensimmäisenä päivitettävä osa-alue sijoittuu Kytänniemen alueelle keskustan pohjoisosaan. Suunnittelualueella (n. 164 ha) on voimassa Kiteen keskustan osayleiskaava (2022) sekä kuusi eri aikoina hyväksyttyä asemakaavaa, joista vanhin on vuodelta 1978 ja uusin vuodelta 2000.

Kaavamuutoksen tarkoituksena on muun muassa selkeyttää rakennusoikeusmerkintöjä, yhtenäistää kaavamääräyksiä ja tarkastella kaavamerkintöjen ajantasaisuutta, tarkastella katu- ja tieyhteyksiä sekä huomioida osayleiskaavan maankäytön tavoitteet ja laajentaa asemakaava- aluetta osayleiskaavassa osoitetuille alueille.

Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo on tutustunut ensimmäisen (1) osa-alueen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä siihen liittyviin asiakirjoihin ja lausuu saamiensa tietojen perusteella seuraavaa.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueelta ei tunneta valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä rakennusperintökohteita. Paikallisesti arvokkaiden kohteiden osalta tilanne on hieman epäselvä, sillä alueen tarkastelu on jäänyt melko vähäiselle huomiolle aiemmissa selvityksissä. Esimerkiksi Kiteen keskustan osayleiskaavan yhteydessä laaditussa inventoinnissa (Sitowise, 2021) selvitettävien kohteiden lukumäärä oli rajattu jo ennen varsinaista selvitystyötä pieneksi. Tuossa selvityksessä Kytänniemen alueelta nousi esille yksi kohde, Kytänniemi I. Kohteen huomioita jättäminen osayleiskaavassa jäi museolle epäselväksi, sillä kohteella voidaan todeta olevan paikallista arvoa.

Jotta kaavan vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön voidaan tarkastella kattavammin, tulisi kaava-alueen rakennuskohteiden tietoja selvittää lisää. Maakunnassa vastaavissa kaavahankkeissa rakennusperinnön tarkastelu on yleensä ulotettu noin 50 vuotta vanhoihin kohteisiin eli 1960–1970-lukujen taitteeseen. Rakennus- ja huoneistotietorekisterin perusteella Kytänniemen alueella on rakennuksia esimerkiksi 1930–40–50–60-luvuilta. Museo esittää, että alueen rakennuskannan tarkastelu ulotaan esimerkiksi vuoden 1975 kartassa näkyviin ja vielä olemassa oleviin kohteisiin, joita ei tosin ole kovin montaa. Museo ei edellytä asiassa varsinaista suurempaa lisäinventointia, vaan tiedot

(kuvat) näistä kohteista voisi esittää esimerkiksi kaavaselostuksen yhteydessä.

Lisäksi museo muistuttaa maakunnassa käytössä olevasta sähköisestä rakennustietokannasta Kioskista. Alueellisen vastuumuseon, Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen sekä Pohjois-Karjalan maakuntaliiton ylläpitämään ja viranomaiskäyttöön tarkoitettuun tietokantaan on koottu esimerkiksi maakunnan alueelta tehtyjen kulttuuriympäristöselvitysten ja rakennusinventointien tietoja, ja rekisterin ideana on palvella kaikkia kuntia sekä viranomaisia. Jotta tietokanta kehittyä ja pysyy ajantasaisena, tulisi kaikki uusi selvitystieto syöttää rekisteriin. Ylläpitäjätahot toivovat, että alueen kunnat olisivat asiassa aktiivisia, eritoten kaavojen laadinnan yhteydessä. Lisätietoja tietokannasta sekä sen käytöstä voi kysyä Pohjois-Karjalan alueellisesta vastuumuseosta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Hankealueen arkeologinen inventointi on suoritettu osana Kiteen keskustan osayleiskaavan laadintaa vuonna 2020 (Maanala Oy). Inventoinnin tuloksena Kytänniemeltä tunnetaan kaksi muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännettä, jotka ovat sen eteläkärjessä sijaitseva kivikautinen asuinpaikka *Kytänniemi* (muinaisjäänneksen rekisteritunnus 260010008) sekä pohjoisosassa, aivan hankealueen rajan tuntumassa oleva historiallisen ajan asuinpaikka *Kytänniemen torppa* (1000039707). Lisäksi alueelta tunnetaan yksi muu kulttuuriperintökohde, rekisteritunnuksella 1000039859 Museoviraston ylläpitämään muinaisjäänneksrekisteriin kirjattu historiallisen ajan kulkuväyläkohde *Vanha Tohmajärventie*. Lisätietoa alueen arkeologisen kulttuuriperinnön kohteista on luettavissa osoitteessa <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki>.

Alueen arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitava kaavassa riittävällä tavalla. Kiinteiden muinaisjäänneksien kohdalla kohteet aluerajauksineen tulee merkitä kaavakartalle osa-aluemerkinnällä sm sekä kaavamääräyksellä: *”Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänne. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.”*

Muut kulttuuriperintökohteet eivät ole muinaismuistolain rauhoituksen piirissä, mutta niiden vaaliminen on suositeltavaa kohteisiin liittyvien kulttuurihistoriallisten arvojen vuoksi. Muiden kulttuuriperintökohteiden osalta alueellinen vastuumuseo suosittelee käytettäväksi suojelumerkintää /s sekä kaavamääräystä: *”Muu kulttuuriperintökohde. Alueella olevat historialliset rakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa.”*

Vuoden 2020 inventointia koskevien arkeologisten kohteiden ohella kaava-alueella sijaitsee vuonna 2024 yksityishenkilön ilmoittama mahdollinen muinaisjäänne, tunnuksella 1000053991 muinaisjäänneksrekisteriin viety historiallisen ajan asuinpaikka *Imperilä*. Ilmoituksen mukaan paikalla on nähtävissä maastossa säilyneitä viljelyröykkiöitä sekä muita asuinpaikkaan liittyviä jäännöksiä. Lisäksi alueelta on löytynyt 1600—1700-luvuille ajoittuvia metalliesineitä. Mahdollisen muinaisjäänneksen huomioimisesta on keskusteltu 11.12.2024 järjestetyssä viranomaisneuvottelussa ja Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo on luvannut suorittaa kohteen maastotarkastuksen keväällä 2025.

Yhteyshenkilönne Pohjois-Karjalan alueellisessa vastuumuseossa ovat arkeologi Ville Hakamäki (ville.hakamaki@joensuu.fi, 050 301 8302) sekä intendentti Mikko Westman (mikko.westman@joensuu.fi, 050 305 8408).

Museonjohtaja	Tarja Raninen-Siiskonen
Intendentti	Mikko Westman

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamossa.

JAKELU

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Museovirasto